

korn eller over 2 Kr. pr. Individ. Ja, hvis jeg var saa heldig at kunne komme hjem og sigte til mine Vælgere, at de fik en Lettelse paa $9\frac{1}{2}$ Kr. pr. Td. Hartkorn, var det noget, de kunde lide. Men jeg maa komme hjem og sigte, at Bornholm er det gaaet saaledes, at noget Paalæg have vi vel ikke faaet, men nogen Lempelse have vi heller ikke faaet, der er værd at tale om. I Fjor, da Forslagene kom ned fra Landstinget, udstvete en lignende Beregning, at man fik en Lettelse af 5 Kr. pr. Td. Hartkorn i det øvrige Land og et Paalæg paa Bornholm af $4\frac{1}{2}$ Kr., Forskellen var altsaa de samme $9\frac{1}{2}$ Kr. Der er mange, der mene, at vi altid have været privilegerede med Hensyn til Skat paa Bornholm, og at det derfor kunde være paa Tide, at vi kom til at betale i Lighed med andre. Man behøver dog blot at tage Finanslovanmærkningerne og se efter, hvad vi betale. Under Domæneafgifter betale vi lidt over 120,778 Kr., og de Skatter, vi have derovre, Gammelskatten, Länd- og Lignings-skatten udgøre tilsammen 43,040 Kr., medens Bygningsafgiften er ca. 6,000 Kr., altsaa i alt 49,000 Kr. Disse 49,000 for Landets Vedkommende bliver man fri for, men vi skulle beholde de 120,778 Kr. og faa en Bygningsskyld, som udgør 23,000 Kr. Der staaer i Anmærkningerne, at man regner de bornholmske Ejendommers Værdi til 64 Millioner, og det passer med den Beregning, som jeg har opstillet efter Skattekommissionens Betænkning, nemlig 46 Millioner for Landets Vedkommende og 18 for Købstædernes. Tage vi Landet for sig, maa vi svare en Bygningsskyld paa 23,000 Kr. og en Indkomst- og Formueskat paa 45,266 Kr., regnet efter 2 Kroner pr. Individ, altsaa en Skat paa ca. 68,266 Kr., medens Skattelettelsen er henved 72,000 Kr., altsaa omtrent Balance, maa-ske godt tre Tusind Kroner i Tilgift. Men naar man ser hen til, at vi betale saadant noget som 30 Kr. i samlet Afgift pr. Td. Hartkorn, medens det øvrige Land ikke betaler mere end 26,41 Kr., forekommer det mig, at det er aldeles urigtigt, at vi skulle beholde omtrent de 30 Kr., medens det øvrige Land faar en saa stor Begunstigelse paa $9\frac{1}{2}$ Kr. pr. Td. Hartkorn.

Det ligger, som jeg har bemærket før, i, at Skatterne paa Bornholm ere lagte paa en helt anden Maade end i det øvrige Land, fordi Bornholmerne altid have været Selvejere og staaet under de lundensiske Ærkesbikopper fra 1147—1523. Sely om Biskoppen ikke maatte tage Tiende for Paven, fordi en Forordning af 1184 forbyder

det, saa lagde han sin Tiende paa Landgildet, og Lybekkerne, som havde Øen fra 1523—73, lagde store Skatter paa, og dem ere vi saa vedblevne at have, men de hedde blot Jordebogsafgift. Endvidere er der lagt os store Skatter paa fra 1630—64. Sely om vi have haft Skattelettelse paa Grund af de gamle Privilegier fra 1658, bliver dette mere end udlignet ved Smørafgiften, som man ikke har noget andet Sted i Landet. Den er nu sat til 72,262 Pd. og opkræves i Aar med 86 Øre pr. Pd., uagtet Kapitelstaksten er 92 Øre, fordi man opkræver efter de sidste 10 Aars Gennemsnit. Det udgør 62,145 Kr. Man tænke nu f. Eks. blot paa, hvilken Stigning der er foregaaet i dette Aarhundrede. Dersom man f. Eks. tager den Bog, som var udgivet af Amtmand Thaarup i 1810 over Bornholm, og som viser, hvorledes Kapitelstaksten har været fra 1800, er det interessant at se, at naar 1 Td. Rug var 6 Rigsdaler 1 Sk., værd, saa var 1 Td. Smør kun 1 Rigsdaler værd. Man kunde altsaa købe 3 Tdr. Smør for 1 Td. Rug. Nu kan man købe 30 Tdr. Rug for 1 Td. Smør. Forholdet er altsaa det, at 1 Td. Rug den Gang kunde købes for 6 à 700 Pd. Smør, men nu kunne vi købe 1 Td. Rug for 10 Pd. Smør. De kunne altsaa tænke Dem, hvilken indirekte Stigning af Skatterne vi have faaet paa Bornholm. Man kan se af Finanslovsbilagene for 1855, at paa Bornholm vare den Gang de samme Jordebogsafgifter ikke indkomne med mere end 70,000 Kr., uagtet Kapitelstaksten for Rug var 12—13 Kr., for Byg $9\frac{1}{2}$ Kr. og for Havre lidt lavere end nu. Det viser sig, at naar vi betale over 50,000 Kr. mere ind i Statskassen, er det, fordi Smørskatten har givet en indirekte Forhøjelse af ca. 50,000 Kr. siden Begyndelsen af Halvtredserne. Det burde der ogsaa tages Hensyn til.

I 1864 tilbød Finansministeren for øvrigt Bornholmerne, at de kunde faa Smørskatten afløst imod at betale 50 Øre pr. Pd., men det turde de ikke paatage sig. Det var vist ogsaa lidt højere, end Kapitelstaksten og Skatten offere vare blevne opkrævede med. Fra 1838 var Kapiteltaksten kun 38 Øre. Det forekommer mig, at her burde man foreslaa en Nedsættelse for os. Under Forhandlingerne for 4 Aar siden gik Finansministeren ind paa, og Folketinget har flere Gange stemt for, at Smørskatten skulde sættes til 70 Øre pr. Pd. Jeg foreslaar at gaa lavere endnu, ned til det samme, som for 50 Aar siden blev foreslaaet. Det vil give os 26,000 Kr., der